

Patologia de l'extremitat superior: quan s'ha de pensar en la feina?

Unitat de Salut Laboral de Barcelona

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

 Agència
de Salut Pública

USL
Unitat de Salut Laboral de Barcelona
bcn

Classificació patologia laboral

Malaltia professional (MP)

- Malaltia concreta a conseqüència del treball (executat per compte aliena) en les activitats especificades en el quadre de MP i que procedeixi per l'acció d'elements o substàncies que s'indiquin en aquest quadre per a cada MP (RD 1299/2006): http://www.gencat.cat/treball/doc/doc_35506533_1.pdf

Accident de treball

Tota lesió corporal que el treballador o treballadora pateix amb ocasió o per conseqüència del treball (executat per compte aliena).

- Els que es pateixen durant el temps i en el lloc de treball, in itinere, etc.
- Malalties o defectes, patits amb anterioritat pel treballador o treballadora que s'agreugin com a conseqüència de la lesió constitutiva de l'accident.
- Malalties no incloses en el quadre de MP, sempre que es provi que la malaltia va tenir per causa exclusiva l'execució del treball.

Malaltia relacionada amb el treball

- Malaltia que pateix un treballador/a com a conseqüència de la seva feina produïda després de l'exposició a un factor de risc laboral.

Malalties professionals

- 1.- MMPP causades per agents químics
- 2.- **MMPP causades per agents físics**
- 3.- MMPP causades per agents biològics
- 4.- MMPP causades per inhalació de substàncies i agents no compresos en altres apartats
- 5.- MMPP de la pell causades per substàncies i agents no compresos en algun dels altres apartats
- 6.- MMPP causades per agents carcinògens

Malalties professionals M-E

2.- Malalties professionals causades per agents físics

Grup B: Malalties osteo-articulars o angioneuròtiques provocades per les vibracions mecàniques.

Grup C: Malalties provocades per postures forçades i moviments repetitius en el treball; malalties de les borses seroses degudes a la pressió, cel·lulitis subcutànies.

- Higroma crònic del colze.

Grup D: Malalties provocades per postures forçades i moviments repetitius en el treball; malalties per fatiga i inflamació de les beines tendinoses, dels teixits peritendinosos i de les insercions musculars i tendinoses.

- Espatlla: patologia tendinosa crònica del manegot dels rotadors.
- Colze i avantbraç: epicondilitis i epitrocleitis

Malalties professionals SNP

2.- Malalties professionals causades per agents físics

Grup F: Malalties provocades per postures forçades i moviments repetitius en el treball: paràlisi dels nervis degudes a pressió.

- Sdre. de la canal epitrocleo-olecraniano per compressió del nervi cubital en el colze.
- Sdre. de la canal carpiana per compressió del nervi medià en el canell.
- Sdre. de la canal de Guyon per compressió del nervi cubital en el canell.
- Paràlisi dels nervis del serrato major, angular, romboides, circumflex.
- Paràlisi del nervi radial per compressió.

Magnitud de la patologia M-E i SNP

Dades de 2005	CATALUNYA		BARCELONA	
	N	%	N	%
Malalties professionals M-E i SNP (DTI)	5790	87,9	731	88,5
▪ Fatiga de les beines tendinoses	4984	75,7	605	73,2
▪ Paràlisi dels nervis degudes a la pressió	609	9,2	102	12,3
▪ Altres musculesquelètiques	197	3,0	24	2,9
Patologia musculesquelètica i SNP (USL)	593	41,3	61	18,9

Patologia d'EESS relacionada amb factors laborals de tipus físic (ergonòmic)

- Espatlla
 - Tendinitis
- Colze
 - Epicondilitis
- Mà / canell
 - Síndrome de la canal carpiana
 - Tendinitis
 - Síndrome de vibració mà-braç

Riscos ergonòmics relacionats amb la patologia d'EESS

- Moviments repetitius
- Força (esforços enèrgics, mobilització de càrregues, pressió contra superfícies)
- Postures incòmodes mantingudes o extremes
- Vibracions

ESPATLLA. Riscos

- REPETITIVITAT
 - Flexió, extensió, abducció o rotació cícliques.
- FORÇA
 - Força o treball enèrgic o mobilitzar càrregues pesades
- POSTURA
 - Flexió, extensió i abducció
- VIBRACIONS
 - Treballs amb eines que produeixen vibracions sobre l'espatlla

ESPATLLA

- Evidència
 - Repetitivitat
 - Postures repetides o mantingudes de $> 60^\circ$ de flexió o abducció
 - Risc incrementat amb postures mantingudes + força + treball repetitiu (ex. Treballar amb una eina amb els braços per sobre del cap)
- Evidència clara per tendinitis, però també per processos menys específics
- Efecte independent de pràctica d'esports i edat

COLZE. Riscos

- FORÇA
 - Treball enèrgic que afecta els extensors o flexors de l'avantbraç i que pot generar càrregues en la regió colze/avantbraç
 - REPETITIVITAT
 - Flexió i extensió cíclica del colze o
 - Pronació, supinació, extensió i flexió cíclica del canell que genera càrregues en la regió del colze/avantbraç
 - POSTURA
 - Pronació, supinació, flexió i extensió repetides o mantingudes del canell
 - Combinades o no amb extensió i flexió del colze
 - VIBRACIONS
 - Eines que transmeten vibracions al colze
-

COLZE

- Evidència
 - Força
 - Força + repetitivitat
 - Força + postura
- La major incidència es dona en ocupacions que són manualment intensives i requereixen altes demandes de treball en entorns de treball dinàmics
- El dolor sever de colze és causa de gran incapacitat, amb majors taxes d'IT que altres trastorns d'EESS
- Paper esports i edat

Ocupacions freqüentment associades a l'epicondilitis

- Músics
- Personal en cadenes de muntatge
- Personal de la construcció
- Treball de fusteria
- Electricistes i lampistes
- Carnissers/res
- Treball en tallers mecànics
- Caldereria

Mà / canell

- Sdre. Canal carpiana
- Tendinitis
- Síndrome de vibració mà-braç

MÀ / CANELL. Riscos

- FORÇA
 - Càrregues amb la mà. El més habitual és que es combini amb moviments repetitius
- REPETITIVITAT: Tasques cícliques o repetitives que comporten
 - Moviments repetitius de mà/dit o de canell com prémer, agarrar
 - Extensió/flexió, desviació radial/medial, supinació o pronació del canell
- POSTURES EXTREMES
 - Difícil aïllar l'efecte de la postura
 - La postura pot augmentar o disminuir la força necessària: les postures extremes incrementen la força
- VIBRACIÓ
 - Ús d'eines manuals que vibren

Síndrome de la canal carpiana

- Evidència
 - Repetitivitat
 - Força
 - Combinació incrementa el risc: repetició, força, postures extremes
 - Vibració mà/canell
- Les taxes més elevades es donen en ocupacions amb altes demandes d'esforç manual intensiu

Ocupacions freqüentment associades a la SCC

- Treball tèxtil (modistes, planxes)
- Carnisseries, peixateries
- Treballador/es cadenes de muntatge
- Taquimecanografia i operadors/es d'ordinador
- Músics
- Embalatge
- Treball de fusteria
- Cuiners/es i cambrers/es
- Jardineria
- Treball de neteja
- Perruqueria, esteticistes
- Treball amb instruments de precisió
- Fressadors/es, soldadors/es, torners/es

Tendinitis mà/canell

- Evidència
 - Repetitivitat
 - Força
 - Postures extremes
 - Combinació incrementa el risc: repetició, força, postures extremes
 - Vibració mà/canell
- Igual que la SCC les taxes més elevades es donen en ocupacions amb altes demandes d'esforç manual intensiu.

Ocupacions freqüentment associades a tendinitis mà/canell

- Mecanografia i operadors/es d'ordinador
- Pianistes
- Ebenistes
- Treball en tallers mecànics
- Treball en cadena: producció de sabates, automòbils
- Carnissers/es
- Empaquetatge d'aliments
- Tall manual de teixits

Síndrome vibració mà-braç

- Transferència de vibració des d'una eina a la mà del treballador i al braç.
- Forta evidència de relació entre alt nivell d'exposició a vibracions i SVMB.
- Episodis de entumiment, formigueig, blancor dels dits amb dolor a l'exposició fred i reducció de la força de pressió.
- Molt relacionat amb exposició laboral: evidència d'exposició a VIBRACIONS
 - Al augmentar la intensitat i durada augmenta el risc.
 - L'augment de la severitat dels símptomes s'associa a l'increment de l'exposició.
 - Al augmentar la intensitat i durada de l'exposició el temps de latència disminueix.

Què fem a la USL

A partir de NOTIFICACIÓ

- Registre de cas
- Valoració, estudi del cas
 - Conclusió
 - Implicació riscos laborals
 - AT / MP / MRL
 - Recomanacions
 - Àmbit Assistencial
 - SPS, MATMP
 - IT (ICAM) / no IT
 - Àmbit preventiu
 - CSCST
 - Servei de Prevenció
 - Altres
 - Inspecció de Treball
 - Recolzament sindical
 - Assessorament legal

Cas pràctic

- Dona, 60 anys.
- Treballa des de fa 30 anys en la neteja d'un edifici.
- Horari de 6 a 10 de dilluns a divendres.
- Feines fixes diàries.
- Neteja de terres, vidrieres, miralls parets, objectes de decoració.
- Durant més de 20 anys la neteja de les rajoles de les parets i el terra i de molts objectes (gerros) requeria el raspallat manual.

Cas pràctic

- Diagnosticada de:
 - Espatlla dreta dolorosa per tendinitis del supraespinós calcificada (ECO).
 - Dolor al canell dret i parestèsies dels dits 3, 4 i 5 de la mà dreta.
 - Dolor en el colze dret amb exploració suggestiva d'epicodilitis i compressió del nervi cubital (EMG).
- La Mútua va valorar el cas i va considerar que es tractava d'una malaltia comuna.

Estudi del cas (USL)

- RISCOS IDENTIFICATS
 - Moviments repetitius d'espatlla, colze i canell.
 - Postura mantinguda amb els braços per sobre les espatlles, en abducció i fent força contra la superfície.
 - Pressió constant de les mans amb força.
- CONCLUSIONS
 - AT: malalties no incloses en el llistat de MP que contraguí el treballador amb motiu de la realització del seu treball, sempre que es provi que la malaltia va tenir per causa exclusiva l'execució d'aquest (a partir de 2007, totes 3 són MMPP).
 - Criteris Incapacitat Permanent (IP).

Estudi del cas (USL)

RECOMANACIONS

- **Xarxa assistencial**
 - Determinació de contingència a l'ICAM (comunicat d'AT de l'empresa a la Mútua).
 - Valoració clínica de criteris d'IP per la seva feina habitual i si és el cas sol·licitud a l'ICAM.
- Si es desestima IP: **Servei de Prevenció** (vigilància de la salut)
 - Estudiar el cas i garantir que la treballadora no estarà exposada als factors de risc identificats, considerant la pacient 'treballadora especialment sensible' atès la seva patologia crònica.
 - Realitzar l'avaluació de riscos ergonòmica de l'empresa.
 - Definir un pla de prevenció per eliminar o controlar els riscos identificats.

Agència Europea per la Seguretat i la Salut en el Treball i Departament de Treball de la Generalitat

- <http://osha.europa.eu/publications/factsheets/72>
- <http://bit.ly/27zPK48>

En resum

- Davant patologia EESS en població 16 – 65 anys (no evidència AT)
- Pensar en origen laboral
 - De què treballa (ocupació)
 - Quines feines
 - Quatre riscos implicats
- Notificar el cas a la USL i demanar valoració del cas si es creu d'interès

Patologia de l'extremitat superior: quan s'ha de pensar en la feina?

Unitat de Salut Laboral de Barcelona

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

 Agència
de Salut Pública

USL
Unitat de Salut Laboral de Barcelona
bcn